

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. IX. De operatione Materiæ primæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

ueniant, imò & ipsi toti; secus affirmatiua. Vnde potest dici homo intellectiua ab animâ, non autem immortalis, etiam si anima non minus sit immortalis quàm intellectiua. Ratio à priori est, quia negatio negat totum, vnde debet conuenire cuilibet parti; affirmatio autem solum requirit reperiri, quod affirmat, in aliquo ex subiectis, sicut in simili diximus in Summis, vno solo curren-
te, posse dici, *homo currit*; non autem posse dici, *ho-*

138 *mo non currit* etiam si aliquis non curreret. Cum ergo esse incorruptibile sit predicatum negatiuum, etiam conueniat materiæ & animæ rationali, quia tamen non conuenit xioni vtriusque, non potest de homine affirmari; potest autem affirmari corporeum, etiam si non conueniat animo, quia est predicatum affirmatiuum, & conuenit vni parti. Et hinc colliges, cur homo dicatur à materiâ *corporeum* absolute, non autem dicatur absolute *spirituale* ab animâ, quia spirituale explicatur à nobis negatiue per negationem vel partium, vel dependentiæ à materiâ; vnde non potest affirmari de homine præcisè ratione vnius partis, sicut potest corporeum, quod vel est prædicatum omnino affirmatiuum, vel saltem à nobis explicatur per modum affirmatiui. Quæ doctrina aduertenda est ad tollendas multas difficultates circa modum loquendi in similibus materiis.

Dices Secundò: Materia dicit vniionem partium ipsius materiæ; sed illa vniio est corruptibilis, ergo ratione illius non poterit dici materia incorruptibilis. Respondeo, vniionem materiæ non esse de essentiâ materiæ; quia cum sit totum homogeneum, etiam indiuisibile illius est proprietas materiæ, etiam non tanta, quanta viginti plurave indiuisibilia eiusdem vniita inter se.

139 Cum prædictâ proprietate materiæ coincidit, quam alij secundo loco ponunt, scilicet eam esse æternam à parte post: nam esse incorruptibilem naturaliter à parte post, idem est ac esse æternam à parte post, quæ æternitas solum est proprietates materiæ. Secunda ergo proprietates materiæ sit Quantitas, de quâ fusiis in Metaphysicâ.

Tertia verò, Vniio cum hac vel illâ formâ substantiali, sed de vniione agemus Disputatione 14.

Quarta eius proprietates est, Habere aliquas ex primis qualitibus, vel calorem vel frigus, vel humiditatem vel siccitatem. Vtrum autem hæc sit proprietates materiæ, non potest dignosci, nisi cognita eius differentiâ à materiâ celesti: nam si amba sint eiusdem speciei, cum materia celestis careat omnino his qualitibus, dicendum videtur, eas non esse materiæ proprietates quæ semper illi debeant conuenire. Si autem constituantur diuersæ in specie, dicendum videtur, eas esse proprietates materiæ non ratione sui, sed ratione formarum substantialium subalternarum, quæ exigunt pro dispositione aliquas ex his primis qualitibus. Dixi, *non ratione ipsius*; quia non video in materiâ specialiore exigentiam caloris quàm coloris, si materia consideretur secundum se, & non in ordine ad formas substantiales: nam in aquâ connaturaliter est materia sine calore, & in igne sine frigore; ergo sicut color non est proprietates materiæ, neque erit calor aliæ primæ qualitates.

Ex hac quartâ proprietate materiæ, oritur alia supra explicata, Esse scilicet principium primum passiuum corruptionis compositi. Cum enim

ipsa de se sit capax primarum qualitatum, quæ inuicem opponuntur, inde redditur capax corruptionis compositi ex receptione dispositionum oppositarum illis, quas compositum exigebat, & hinc nascitur perpetua generationum substantialium vicissitudo.

Sexta proprietates materiæ communiter assignatur, eam Non esse cognoscibile per se. Sed in primis hæc non consistit in eo, quod nequeat cognosci, nisi in ordine ad formam, quia etiam forma in hoc sensu non est cognoscibilis per se, debet enim cognosci in ordine ad materiam. Neque 141 consistit in eo, quod à nobis nequeat materia cognosci, nisi per discursum ex accidentibus exterioribus: hoc enim commune est omnibus substantiis, quia de illis non habemus neque immediatas neque proprias species. Neque item dicitur non cognoscibilis per se, quia materia sit proprie nihil, vt nonnulli contendunt, quia materia perfectior est quantitate, & aliis formis accidentalibus. Imò fortè perfectior erit quàm plures formæ substantiales, v.g. quàm forma finis, vel alterius rei inferioris; excedit enim illas in incorruptibilitate, ita independentiâ à priori ab omni subiecto, in aptitudine ad constituendum hominem, qui excessus non compensatur à prædictis formis adeò imperfectis, præcipue cum illa locutio, *materia est proprie nihil*, sit valde impropria, ex quâ non potest delumi argumentum, ad asserendum eam non esse per se cognoscibilem. Vnde censeo, prædictam proprietatem vel esse communem materiæ cum omni substantiâ, quæ non cognoscitur nisi per accidentiâ, vel falsò attribui materiæ.

Vltima illius proprietates est, Non esse operatiuam, de quâ Sectione sequenti.

SECTIO IX.

De operatione Materiæ primæ.

ADVERTE, sermonem esse de operatione efficienti; nam de materiali alibi disputabitur, 142 vbi ex professio agam in communi, an detur aliqua causalitas materialis. Hoc solum dico iam, si causalitas aliqua materialis videatur admittenda, ea præcipue debet materiæ concedi, quæ est primum subiectum, à quo omnes aliæ formæ substantiales, imò & accidentales ferè omnes, dependent. Aduerte vterius, duo in præsentem posse dubitari. Primum, an materia sit effectiua ad extra vel intra se accidentium, & formarum substantialium, an scilicet quando ignis producit alium ignem, non solum concurrat forma ignis, sed etiam illius materiæ: secundum, an materia prima efficiat saltem suas passiones.

PRIMA CONCLUSIO. Si reliquæ essentiæ operatiuæ sint suarum passionum, erit etiam & materia prima respectu suarum. Probatur: quia non minus necessariò oriuntur ex materiâ propriæ passiones, quàm ex aliis essentiis; item materia non minus continet virtualiter proprias passiones, quàm reliquæ essentiæ continent suas; idem erit ergo de materiâ, ac de illis dicendum.

Dices cum nonnullis, materiam differre à reliquis essentiis, quia est pura potentia receptiua, essentiæ verò reliquæ sunt actiuæ. Sed contrâ, quia conclusionem reddis pro ratione: contendo enim,

enim, materiam non solum esse receptivam, sed & activam suarum passionum, quia & alia essentia id habent; tu vero respondes, negando consequentiam, neque aliam das disparitatem, nisi quod materia non habet id quod reliqua, quae est tua formalissima conclusio, id enim significas, dum dicis, eam esse pure passivam, id est non operativam.

Dices Secundo cum P. Vazquez: Haec materia activitas nullo fulcitur fundamento. Sed contra, quia sufficiens fundamentum est, concedere aliis rebus eam activitatem respectu suarum passionum, ut etiam concedatur materia: imò qui assignat discrimen inter materiam & alias essentias, tenetur exhibere aliquod firmum fundamentum, ne gratis philosophis diverso modo in vno, quam in altero.

144 Dices Tertio cum P. Pereira, quantitatem non posse produci à materiâ, quia vel producitur ab eâ iam quantâ, & hoc repugnat, nam ante quantitatem non potest materia esse quantâ; vel producitur ab ea non quantâ, & hoc est impossibile, quia materia non quantâ est indivisibilis & carens partibus, ideoque non potest producere quantitatem crassam & divisibilem, ergo nec suas passiones. Sed contra Primò, quia materia ante quantitatem non est indivisibilis: nam si hoc esset, & post quantitatem maneret indivisibilis, nam quantitas non potest facere divisibilem in plura rem ex se indivisibilem. Contra Secundò, quia etsi esset indivisibilis, non sequeretur, producere non posse rem divisibilem; sicut non sequitur, Deum non posse producere quantitatem

145 divisibilem, eò quod ipse indivisibilis sit. Contra Tertio ad hominem, quia ipse, & rectè, admittit, quantitatem educi ex materiâ; tum sic: Vel ergo educitur ex eâ iam quantâ, & hoc est impossibile, quia nondum supponitur cum quantitate; vel ex eâ non quantâ, & hoc in tuâ sententiâ est impossibile, imò multò magis impossibile, quam produci rem quantam à non quantâ, quia magis commensuratur reseducta cum subiecto suo, quam cum causâ efficienti; ergo è contrario, sicut non est inconueniens in tuâ sententiâ, educi quantitatem ex materiâ non quantâ, neque erit eam produci à materiâ non quantâ. Contra tandem, quia licet ob rationem datam non posset materia quantitatem producere, posset saltem alias passiones, in quibus prædicta non reperiretur repugnantia.

SECUNDA CONCLUSIO. Materia prima nullam habet activitatem in alios effectus qui non sint proprietates ipsius. Haec est communis inter omnes, & iuxta eam intelligendi sunt, qui negant materiae primae omnem activitatem, ut Aristoteles lib. 2. de Ortu & inter. cap. 9. Augustinus 2. de Naturâ boni, contra Manichaeos, & alij plures. Probatur Primò, quia sufficiens causa datur extra materiam aliorum effectuum, qui non sint materiae proprietates; ergo non est ponenda materiae causalitas in illos, quia non est necessaria.

146 Probo Antecedens, quia accidentium, caloris v. g. & frigoris, sufficiens causa est alius calor & frigus in materiâ existens. Idem est in formis substantialibus, quae sufficienter continentur & producuntur ab aliis formis substantialibus similibus, ergo non est necessarius influxus materiae ad illas. Probatur Secundò, quia materia prima

non præcontinet in se formas substantiales & accidentales, ut possit eas producere, ergo nequit efficienter attingere productionem earum formarum.

Sed obiicies Primò: Materia præcontinet formas, saltem ut possit eas materialiter causare, ergo poterit eas sufficienter producere. De hoc argumento me vide Disputatione VI. tit. 2. Interim nego consequentiam, quia modus cauendi materialis est valde imperfectus, & ex quo non potest argui ad causalitatem efficientem, quae est perfecta, & arguit multò maiorem virtutem & continentiam in causâ, quam materialis, iuxta communem omnium sententiam.

Obiicies Secundò: Per nos vno ad formam substantialem, est proprietates materiae, ergo & ipsa forma substantialis erit eius proprietates, & consequenter poterit ab eâ produci. Patet consequentia, quia vno exigitur à materiâ propter formam, ergo vno & forma erunt proprietates materiae, & ab eâ productae. Respondeo, nos locutos de proprietatibus quae sunt determinatae proprietates materiae, ut est quantitas; at verò de proprietatibus quasi indeterminatis aliter est dicendum propter rationes supra factas, quia non potest esse in materiâ continentia respectu tot formarum, ut eas possit efficere. Excipe durationem & vocationem, quae licet indeterminatae, haec vel illa, sint passiones materiae, quia tamen omnes forè sunt eiusdem speciei, neque arguunt virtutem magnam in causâ, & aliunde non est alia aequè proportionata, ac est ipsa materia, fortasse suo loco dicemus à materiâ primâ produci, vel saltem quoad has est eadem ratio de materiâ primâ, quae de aliis omnibus rebus respectu suarum durationum & vocationum.

SECTIO X.

De causis Materie primae.

148 DE causis materiae ferè nihil dicendum occurrat. In primis certum est, eam non habere causam materialem; quia, ut saepe diximus, ipsa est primum omnium subiectum. Inde provenit, quòd ea à solo Deo ut à causâ efficienti producat, quia solus Deus producit res, quae, quia sunt indepèdentes à subiecto, creantur. Quo autem tempore fuerit producta à Deo, non est huius loci; suppono id factum in primâ mundi generatione.

Circa causam formalem aduertendum est, eam posse excogitari duplicem, vel quae det esse subiecto, & hanc reieci supra in principio ut fictitiam; vel quae non det esse rei quam informat, sed illam compleat & perficiat in alio esse totali, quod formaliter resultat ex ipsâ & ex subiecto unitis inter se, & haec est forma, siue accidentalis siue substantialis sit, respectu materiae & cuiuslibet subiecti. Causa finalis materiae, est totum compositum, ad cuius constitutionem ordinatur, sicut quilibet alia pars ordinatur ad totum: item potest dici, formam esse causam finalem materiae, quatenus materia ordinatur ad existentiam & operationem formae.